

A SZAKMUNKÁSOK ÉS A MEZŐGAZDASÁG

Napjainkban már kétségtelen, hogy a termelőszövetkezeti mozgalom hazánkban és szűkebb pátriánkban is történelmi tény, nemzetközi sikert aratott. Azokat a gyermekbetegségeket, amelyek az alakulás idején s azóta néhány esztendőben küzdött, jócskán kinötte.

Egyazon földön

Ha a fejlődés okait vizsgáljuk, mindjárt kezdetűnk is a szakmával, a szakmai műveltséggel, a nagyüzemi intelligenciával, az új vezetőségével. Hiszen tudjuk azt valamennyien, a régi kisparaszti gazdálkodás idején egyazon földön hasonló termelőeszközökkel gazdálkodók is különböző eredményeket értek el. Nem másnak köszönhetők, mint a nagyobb tapasztalatnak, az apáról fiúra szállt, a családban őrzött, átöröklődött hagyományoknak, a föld „értésének”. A felszabadulás után a szövetkezeti mozgalom kibontakozásáig, de napjainkban is tanúi vagyunk itt a homoki világban annak, hogy hasonló adottságokkal rendelkező területeken az egyik földműves két-három holdból milliókat vesz ki, a másik meg szép lassacskán tönkre megy. Több oka van ennek is, iszákosság, gyenge munkaerő, nagy család stb. De a döntő: nincs kellő szakismerete, nem ismeri eléggé a „mini-táj” gazdasági lehetőségeit, adottságait, a talaj szerkezetét, s nem tudja jól megválogatni a legjövődélmezőbb kultúrákat.

Igy van ez a közös gazdaságokban is. Hazánkban néhány éve az

állami birtokokon megalakultak a komplex brigádok. Bár ez a mozgalom nem terjedt el a mi vidékünkön — különösen hosszú időnek kell eljőnie, hogy megvalósulhasson —, lényegében azt jelenti, hogy egy-egy brigádra több száz, illetve több ezer hold területet bíznak. Minden munkáért felelnek, kezdve a vetéstől a talajművelésig, az agrotechnikáig, a növényápolásig és a betakarításig.

Az élet rácsáfolt

Dr. Erdei Ferenc akadémikus egyik kedvenc tétele: amikor a falu szocializálódásáról beszél, a város-falu közötti különbség fokozódó elmosódásáról, hogy idővel a városi üzemekben dolgozó munkások és a mezőgazdasági nagyüzemben dolgozó parasztok között csökkennek, sőt elmosódnak a különbségek, s ezt elsősorban szakmai téren érti. Mert ezzel jár természetszerűleg az életmód változása is. Számítalan példát lehetne sorolni ennek igazolására, hiszen a nagyüzemekben új és új szakmák születtek, napról napra nagyobbak az igények, ma már nem elég a kapát kézbe venni, és kétszer háromszor megkapálni a kukoricát. Egyes szakmáknak népesebb a tábora, más szakmáknak kevesebb, hiszen speciális jellegűek. Ilyenek például a hűtőtároló-kezelők, növényvédő szakmunkások, gépkocsivezetők, ne is beszéljünk a traktorosokról, állattenyésztőkről, akikről valahogy tartották a szövetkezeti mozgalom „veteránjai”, minek azt tanulni, tudjuk anélkül is, a kapához nem kell diploma. Az élet rácsáfolt erre. Vannak olyan szövetkezeti gazdák, akik három holdnyi szőlő-gyümölcsösét munkálnak, tehát megfelelő szakmai tudással rendelkeznek, növényvédőszerrel, növényápolás stb., ugyanakkor gépkocsit vezetnek (másik szakmának is megfelel) s a szövetkezet vezetésében is tevékenykednek, ami mihamar szintén felér majd egy újabb szakmai képességgel.

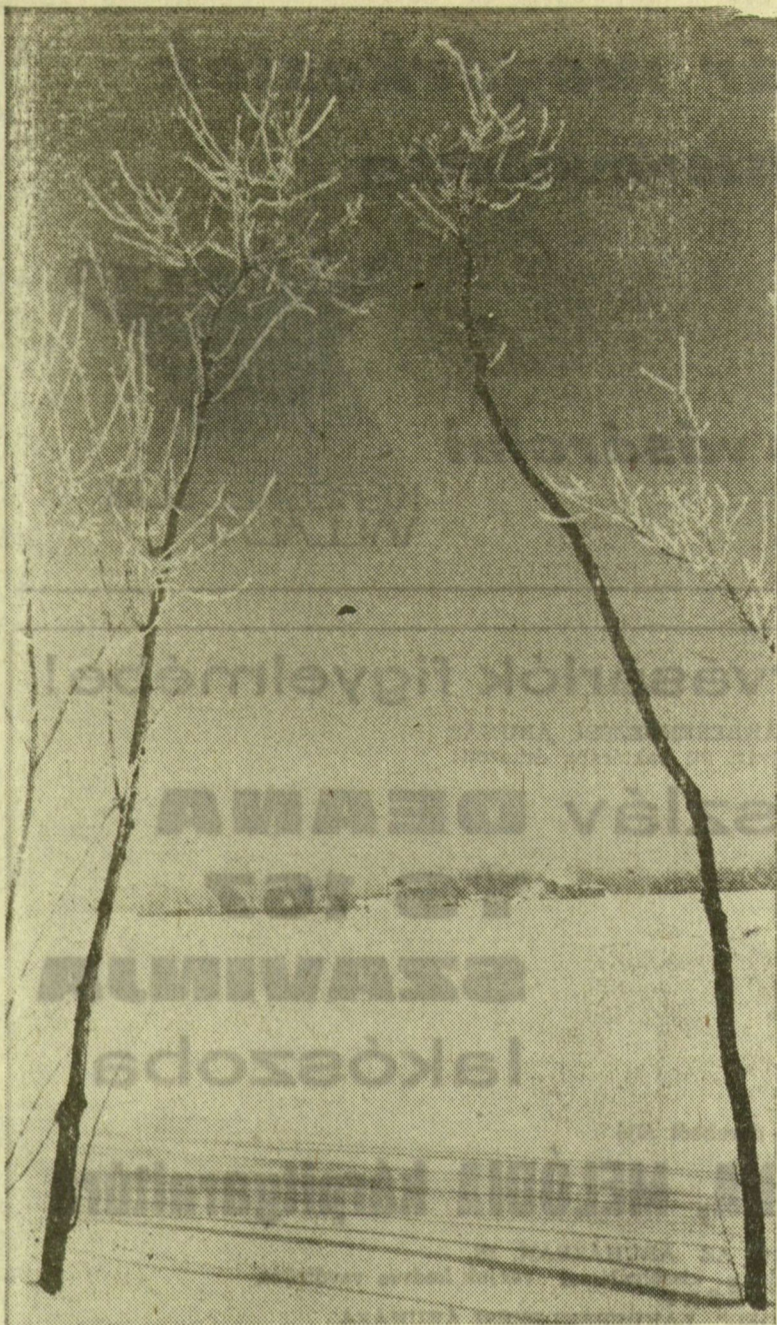
Kétségtelen, napjainkban a nagyüzemeinkben nem elég még a szakmai tudás, a szakma, a

szakemberek szeretete. Sok összevontja van ennek, kezdve a régi szemlélettel, s jó néhány helyen meg sem becsülik. De ha olyan gazdaságokra gondolunk, ahol például kiterjedt a segéd- és melléküzemági tevékenység, akkor könnyen megállapíthatjuk; akadnak szövetkezetek, ahol a tagságnak — beleértve az alkalmazottakat is — 35—40 százaléka szakmunkás. És nem növénytermesztési szakmunkás. Az elmúlt évtizedekben különben is nagy árat fizettünk a mezőgazdasági szakma, a mezőgazdasági ismeretek lebecsüléséért. A közelmúltban kesergett az egyik igen jó hírű termelőszövetkezet elnöke, aki a TOT-ban is tisztséget tölt be, hogy ha néhány évvel korábban ébredünk és jó szakembereket küldünk ki külföldre, akkor igen sokmilliárdos beruházást takarítunk meg népgazdaságunknak. Olyan beton, vas komplexumokat, épületeket hoztunk létre a termelőszövetkezetekben, amiket máshol olcsóbban, gyorsabban felépítenek és hasznosítanak. Ez is szakmai hiba volt. Szolgáljon tanulsággal.

Hit a jövőben

A szakma magával vonja a fiatalodást is. Mennyit panaszkodtunk ezelőtt, hogy előregedik a falu. És most visszaáramlanak a fiatalok, mert megfelelő megélhetés mellett megfelelő szakmát is választhatnak. És ez nem lényegtelen. Perspektívát látnak maguk előtt, szívesen vállalják a gépesített mezőgazdasági munkát. Anyagiul jobban járnak és hosszú távon hinni mernek a nagyüzemben, illetve önmaguk boldogulásának előrehaladásában.

Nyilvánvaló, éppen ahogy a szocialista nagyipart nem tudjuk elképzelni kvalifikált, jól képzett szakmunkások nélkül, ugyanúgy a szocialista mezőgazdaságot sem lehet. Ehhez azonban elsősorban a szegedi táj körzetében megfelelő nagyüzemi kereteket kell teremteni, mert a mi-nyüzemek hiába is erőlködnek, a lehetőségük kicsi, éppen ahhoz elegendő, hogy a mindennapi vegetálásnál többet mutassanak. A vállalatserű, nagyüzemi önálló gazdálkodás éppen ezekben a kis közösségekben szenved leginkább csorbát. A két évtized nagy időket, nagy változásokat hozott. A magántulajdonitól indultak el az üzemek, s ma már a szövetkezeti gazdák új életformát alakítottak ki maguknak, amelyben örömet lelik, boldogulásukat, s nem utolsósorban a jövő generáció is megéli az útját. A tapasztalatok önmagukért beszélnek.

Tél

A föld olyan, mint az élet. A sövényházi napszámosok, cselédemberek sokáig nem ismerték az életet. A gróf úr földjén fáradoztak, robotoltak hajnalról napestig, míg 1945. március 29-én, a hivatalos földosztáskor megkapták megérdemelt jussukat, gazdák lehettek. Emberek. Elni tanultak.

Zsótér István ezt mondja a régi időről:

— Tavasz elején mezítlábas mérnökök mérték a földet. Magunk közül valók. Úgy mérték lábbal, a Karakástelepen, Mihály József és Szaszko István, a Székelytelepen Mihály Sándor és Igács István. Semmitlen személy ember voltam, több családdal. Napszámos, béres, meg mindenféle munkás. Volt egy bérlő a Kovács-tanyán, s én azt a tanyát kaptam, mellette kilenc holdat. A „Puttyangóban” laktam a családommal, olyan négy karóra húzott épület, belül betapasztva. Azelőtt több helyen is laktam, de mindig csak úgy ideiglenesen, kevés ideig, hamarosan mennem kellett. Az a föld meg, amit ki-mérték még a hivatalos földosztás előtt, jól jött nekem. A családom után összesen 15 holdat kaptam. Beköltöztünk a tanyába. De éjszaka nem aludhattam, mert a nagybérlő vissza akarta venni a tanyát meg a környező földet. A traktora is ott állt az udvaron. Később mindenáron szántani akart a traktorosokkal, de mi ösz-szefogtunk, és nem engedték. A rendőrök is beavatkoztak, egyikük Bozó Jóska-t odavágta a traktorhoz. Mi meg ásóval, kapával szembefordultunk velük, megvédtük, megtartottuk a földet magunknak. Ez már a hivatalos földosztás után volt. Később megke-rült a lovam is, a Szellő. Nagy sora van annak, elvitték. Aztán egyszer csak Kisteleken járok, látom, a tanácsháza előtt ott áll a lovam. Perre mentem érte. Háromszor Szentesen, négyszer Szegeden tartottak tárgyalást. Két esztendőig tartott. Még a Szellőt is bevezették a bíróság elé Szegedre, a Széchenyi térre. Aztán alakult a sorsom, az elsők között léptem be a szövetkezetbe, a Zó-jába. Még mindig emlékszem, volt egyszer ránk olyan esztendő, hogy csak búzából 72 mázsát kaptam.

Vincze Antal is az új földhöz-juttatottak közé tartozott.

— Nagy ünnepséget rendeztek akkor az Árpád-emlékműnél. Jöt-tek Pestről meg Szegedről is a vezető emberek. Haladtunk ki-felé az ünnepséget után a pusztaszeri major felé. Nekem ott mérték ki a földemet. Arra emlékszem, hogy a sándorfalvi Papp István, Bereczki Sándor, Korpa

Sz. Lukács
Imre

MEZÍTLÁBAS MÉRŐKÖK

Sándor, Kiss Gábor is ott kapott földet. Amikor már az én meze-gyekaromat verték, ott volt a miniszter is. Elvette a baltát és ő verte le a karomat.

Mihály Sándor:
— Öt holdat kaptam a földosztáskor. Ennyi járt. Törtem magam. Tudtam, hogy enyém ez a föld, az igazi jussom. Azelőtt részes napszámos voltam. Az isten háta mögül jártam a majorba, s még azon túlról is. Mi osztottunk először erre felé földet. Az öcsém, Tóth Gábor, Igács István és Barna János, Ké volt az első darab? Nem figyeltük akkor. Jószerivel, törvény nélkül csináltuk, csak később jöttek a nagy ünnepségre az Árpád-emlékmű-höz. Ott az elsők között volt Bereczki Ferenc is, aki megkapta a jussát. Nem volt könnyű idő.

Egyik hiteles tanú Zöldi Kovács Lajos, aki Pusztaszeren jelentős szerepet játszott a munkásmozgalomban, a kommunista párt megalakításában és a helyi pártszervezet titkára lett. Ő így emlékszik vissza:

— Az emlékműnél a következő felirat volt: „Megfogadjuk, hogy felszántjuk és bevetjük a magyar ugart!”

— Az asztalokat és a székeket közvetlenül a szobor teraszosa részére helyezték. A szegedi munkásságot is többen képviselték, a budapestiek késtek Délután a főispán bejelentette, nem várunk tovább, kezdjük az ünnepséget. Rövid beszédet mondott, aztán vonultunk ki a Pallavicini-birtokra. Zenekar kísért bennünket. Alig haladtunk néhány száz métert, megérkeztek a pestiek, az Ideiglenes Kormány földművelés-ügyi minisztere és Révai József. A kocsi éppen ott állt meg a tömeg előtt, ezért felment hát a miniszter az autó tetejére és ott tartotta meg ünnepi beszédét. Az Ideiglenes Kormány és a Magyar Kommunista Párt nevében sikeres munkát kívánt a földosztáshoz. Így született az új történelem.

Ez volt a második honfoglalás ezen a tájon. Idővel megalakultak a szövetkezetek: Zója. Szabadság, Petőfi. Béke — s jelenleg Árpád vezér Tsz néven boldogul a falu lakossága. A közelgő negyedszázados évforduló alkalmával nagy ünnepre készülődnek szép jubileumra.

HÁZTARTÁSI APRÓSÁGOK

A kisbaba holmijára mindig nagyon ügyelünk, hogy tiszta, ápolat legyen. Jó, ha külön helyen tartjuk kis főzőedényeit, külön vízben mosogatjuk, s lehetőleg az öblítés után nem ruhával töröljük szárazra, hanem hagyjuk megszáradni. Az orvosok szerint ez sokkal higiénikusabb. Nem könnyű viszont kimosni a cumis üveget. Legjobb külön erre a célra egy üvegmosót tartani, de készíthetünk magunk is műanyaghab-szivacsból, ollóval megfelelő méretű hengert, vágunk és egy felforrósított drótot vagy kötötűt a hengerbe fúrunk. A megolvadt műanyag száradás után megtapad és így kész is van a nyeles üvegmosó. Ezzel aztán lehet az üveget sürolni, lényeg, hogy a szivacshengert mindig tisztán tartjuk. A műanyag-szivacs forró vízben is mosható.

Teflon edényt sokan vettek már, de ezt a Nyugatról importált igen jó, új háztartási holmit megismertük-e már? A különleges anyaggal bélelt edényekben zsír nélkül sem ég le a hús, viszont — többen panaszták — lassabban sül meg, de aki például a nagyobb formában süteményt is süttött, az bizony szidja az új edényt, mert nem sikerült a tészta. Pedig nincs különösebb titkuk ezeknek az edényeknek, csak kicsit hosszabb ideig kell bennük hagyni a húst, a süteményt, s mert ezek is, mint a jénai edények, tartják a hőt, még tűzről levéve is tovább sül bennük az étel. A tészta-takat pedig jobb 15 percig hülni hagyni, mielőtt kivesszük a teflon edényből.

Havas tetők

Horváth Dezső felvétele